

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБИНСЬКОГО
ФАКУЛЬТЕТ ПРАВА, ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ І
МЕНЕДЖМЕНТУ
КАФЕДРА ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ

КУРСОВА РОБОТА
з дисципліни «Публічна служба в Україні»

на тему:

«ЮРИДИЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ПУБЛІЧНИХ СЛУЖБОВЦІВ»

Студентки 2 курсу, групи 2АПУА
спеціальності 281 «Публічне
управління та адміністрування»
Лисюк Дар'ї Володимирівни

Керівник: докт. іст. н., проф.
Кононенко В.В.

Національна
шкала _____

Кількість балів: _____ Оцінка
ECTS _____

Члени комісії:

(_____)

Підпис

Прізвище та ініціали

(_____)

Підпис

Прізвище та ініціали

(_____)

Підпис

Прізвище та ініціали

Вінниця-2024

ЗМІСТ

ВСТУП.....	Ошибка! Закладка не определена.
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ЮРИДИЧНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ПУБЛІЧНИХ СЛУЖБОВЦІВ	6
1.1.Зміст поняття відповідальності публічних службовців	6
1.2.Ознаки юридичної відповідальності публічних службовців.....	9
1.3. Принципи юридичної відповідальності публічних службовців в Україні	12
РОЗДІЛ 2. ВИДИ ТА ПІДСТАВИ ЮРИДИЧНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ПУБЛІЧНИХ СЛУЖБОВЦІВ	16
2.1. Види юридичної відповідальності публічних службовців	16
2.2. Підстави притягнення публічних службовців до різних видів юридичної відповідальності	19
2.3 Пропозиції щодо посилення відповідальності публічних службовців..	22
ВИСНОВКИ.....	26
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	29

ВСТУП

Актуальність теми дослідження "Юридична відповідальність публічних службовців" є особливо важливою в сучасних умовах розвитку правової держави та демократичного суспільства. Публічні службовці відіграють ключову роль у реалізації державної влади, виконуючи адміністративні, регуляторні та контрольні функції. Від їх діяльності залежить ефективність роботи органів державної влади, забезпечення правопорядку та дотримання прав і свобод громадян.

Проблема юридичної відповідальності публічних службовців має важливе значення як на національному, так і на міжнародному рівні, оскільки від прозорості та законності їхньої діяльності залежить довіра суспільства до державних інститутів. Порушення норм права службовцями призводять до зловживання владою, корупції та інших негативних явищ, що підривають основи правової держави. У зв'язку з цим, ефективна система юридичної відповідальності є одним із ключових механізмів забезпечення належного функціонування державного апарату.

Крім того, з огляду на процес євроінтеграції та прагнення України до підвищення стандартів управління, важливою є адаптація вітчизняного законодавства до міжнародних правових норм і практик у сфері відповідальності публічних службовців. Це сприятиме зміцненню законності та покращенню управління в державному секторі.

Таким чином, дослідження юридичної відповідальності публічних службовців є актуальним і необхідним для вдосконалення правової системи, підвищення рівня відповідальності та прозорості державної служби, а також для забезпечення ефективної боротьби з корупцією та іншими правопорушеннями у сфері публічного управління.

Метою курсової роботи є аналіз юридичної відповідальності публічних службовців.

Завдання курсової роботи:

- проаналізувати зміст поняття відповідальності публічних службовців
- визначити ознаки юридичної відповідальності публічних службовців
- описати принципи юридичної відповідальності публічних службовців в Україні
- дослідити види юридичної відповідальності публічних службовців
- охарактеризувати підстави притягнення публічних службовців до різних видів юридичної відповідальності.

Об'єкт дослідження – це суспільні відносини, що виникають у процесі діяльності публічних службовців, зокрема у сфері виконання ними своїх посадових обов'язків, а також система правовідносин, пов'язаних із застосуванням юридичної відповідальності до цих службовців.

Предмет дослідження – це нормативно-правове регулювання юридичної відповідальності публічних службовців, правові механізми її реалізації, а також теоретичні та практичні аспекти застосування відповідних санкцій за порушення ними своїх обов'язків чи зловживання владою.

Методи дослідження, використані під час проведення дослідження, включали в себе різні загальнонаукові підходи, такі як системний, історичний, порівняльний методи, і багато інших методів пізнання. При написанні курсової роботи було особливо застосовано загальнонауковий метод - метод аналізу, що передбачає розбиття об'єкта дослідження на окремі складові частини. Конкретно, логічний метод був використаний під час аналізу аналітичних матеріалів, концепцій і поглядів авторів на окремі питання, що стали об'єктом дослідження. Джерелами інформації служили законодавчі акти України, вітчизняні і зарубіжні періодичні видання, наукова література і інформаційні ресурси Інтернету.

Структура роботи. Курсова робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків та списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи становить 32 сторінки.

ВИСНОВКИ

Відповідальність публічних службовців є ключовим елементом правової системи, що забезпечує дотримання правових норм у процесі здійснення державного управління та інших публічних функцій. Публічні службовці виступають як представники державної влади, і від їхньої діяльності залежить виконання основних функцій держави, дотримання законодавства та забезпечення правопорядку. Зміст відповідальності полягає в наявності юридичних обов'язків та можливості застосування санкцій за їхнє недотримання. Публічний службовець несе відповідальність не лише за безпосередню шкоду, спричинену порушенням норм, але й за загальне дотримання принципів законності, етики та прозорості в процесі виконання своїх функцій. Таким чином, відповідальність публічних службовців є інструментом забезпечення належного функціонування державного апарату, збереження довіри громадян до державних інституцій та контролю за законністю їхньої діяльності.

Ознаки юридичної відповідальності публічних службовців охоплюють кілька важливих характеристик, що відрізняють цей вид відповідальності від інших форм правового впливу. Насамперед, юридична відповідальність є обов'язковою формою реагування на порушення норм права з боку службовців, що забезпечується правовими нормами та контролюється державою. По-друге, така відповідальність настає лише в межах правовідносин, регульованих нормами права, що означає чітке нормативне визначення підстав, умов і процедури її застосування. Третя ознака полягає у тому, що юридична відповідальність завжди має примусовий характер, тобто її реалізація передбачає застосування санкцій за порушення, незалежно від бажання службовця. Іншими словами, вона спрямована на захист публічних інтересів та встановлення справедливості в державних правовідносинах.

Принципи юридичної відповідальності публічних службовців в Україні формують основу для справедливого і ефективного застосування правових норм у відношенні до службовців. Одним із основних принципів є принцип законності, який передбачає, що відповідальність може бути накладена виключно за дії чи бездіяльність, які прямо порушують закон. Принцип рівності означає, що всі службовці, незалежно від посади чи рангу, повинні нести відповідальність на рівних умовах за однакові порушення. Принцип індивідуальної відповідальності передбачає, що юридичні санкції накладаються на конкретного службовця залежно від його особистих дій або бездіяльності, а не на колективні органи чи групи. Принцип справедливості гарантує відповідність між вчиненим правопорушенням і накладеним покаранням, а також недопущення дискримінації чи надмірного покарання.

Юридична відповідальність публічних службовців поділяється на кілька видів залежно від характеру правопорушення та сфери його регулювання. Основними видами є дисциплінарна, адміністративна, кримінальна та цивільно-правова відповідальність. Дисциплінарна відповідальність передбачає накладення санкцій за порушення трудової дисципліни, недотримання внутрішніх правил органу чи установи, де працює службовець. Адміністративна відповідальність застосовується у випадках порушення службовцями адміністративних норм і полягає в накладенні штрафів, попереджень або інших санкцій, передбачених Кодексом України про адміністративні правопорушення. Кримінальна відповідальність настає за вчинення злочинів, пов'язаних із зловживанням службовим становищем, корупцією чи іншими серйозними правопорушеннями, і передбачає позбавлення волі, штрафи або інші заходи кримінально-правового характеру. Цивільно-правова відповідальність виникає у випадках заподіяння матеріальної чи моральної шкоди фізичним або юридичним особам у процесі виконання службових обов'язків.

Підставами притягнення публічних службовців до юридичної відповідальності є вчинення ними правопорушень, що порушують норми права або службову етику. У випадку дисциплінарної відповідальності, підставою є порушення службовцем правил внутрішнього розпорядку, невиконання чи неналежне виконання обов'язків, зокрема через халатність або недбалість. Для адміністративної відповідальності, підставами виступають порушення адміністративно-правових норм, таких як неналежне виконання адміністративних процедур, порушення правил дорожнього руху чи інших адміністративних норм під час виконання службових обов'язків. Кримінальна відповідальність настає у разі вчинення злочинів, пов'язаних зі зловживанням владою, корупцією, перевищенням службових повноважень або іншими кримінальними правопорушеннями, передбаченими Кримінальним кодексом України. Цивільно-правова відповідальність настає в результаті заподіяння шкоди фізичним або юридичним особам у процесі виконання службових обов'язків, що може включати майнові та моральні збитки. Важливою умовою притягнення до відповідальності є наявність факту правопорушення, належним чином задокументованого, а також наявність прямого або непрямого зв'язку між діями службовця та завданою шкодою чи порушенням.

Посилення відповідальності публічних службовців є важливим кроком до підвищення ефективності державного управління та відновлення довіри громадян до державних інституцій. Впровадження більш жорстких механізмів контролю, підзвітності та дисциплінарних заходів дозволить запобігати зловживанням владою, корупції та недбалості у виконанні службових обов'язків. Це сприятиме формуванню більш прозорої, підконтрольної та професійної державної служби, здатної відповідати на сучасні виклики та забезпечувати суспільні інтереси.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. Дата оновлення: 01.01.2020 р. Відомості Верховної Ради України. 1996, № 30. Ст. 141
2. Панова Н. С. Забезпечення службової дисципліни у державній службі. Прикарпатський вісник. 2019. № 4–2. С. 24–29.
3. Федоренко В.Л. Відповідальність юридична. Енциклопедія державного управління ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. Київ : НАДУ, 2011. Т. 6. С. 75–77.
4. Мисак О.І. Правова природа позитивної юридичної відповідальності: сучасні ідеї та погляди. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія : Юридичні науки. 2015. Вип. 3 (1). С. 27–30.
5. Береза Н. В. Відповідальність державних службовців за порушення законодавства про державну службу / Н. В. Береза // Актуальні проблеми правознавства. - 2017. - Вип. 1. - С. 87-90.
6. Батанова Н. М. Конституційно-правова відповідальність у контексті взаємодії держави та громадянського суспільства / Н. М. Батанова // Альманах права. - 2017. - Вип. 8. - С. 102-106.
7. Про державну службу : Закон України від 10.12.2015 р. № 889-VIII. Дата оновлення: 23.07.2020 р. Відомості Верховної Ради України. 2016. № 4. Ст. 43. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19#Text>
8. Про державну службу : Закон України від 16.12.1993 р. № 3723-XII. Втрата чинності від 10.12.2015 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3723-12#Text>
9. Бігун В.С. Доброчесність як юридичний термін і сенс. Часопис Київського університету права. 2019. № 1. С. 25–29.

10. Мегедин І.В. Особливості правового статусу державного службовця. Науково-інформаційний вісник. Серія «Право». 2013. № 7. С. 157–163
11. Державна служба : навч. посіб. / за заг. ред. С.М. Серьогіна. Київ : Сік груп Україна, 2012. 526 с.
12. Скоріков В. Види відповідальності державних службовців. Державне управління та місцеве самоврядування. 2017. Вип. 1. С. 145–151.
13. М. В. Цвік О. В. Петришин Л. В. Авраменко та ін. Загальна теорія держави і права : Підруч. для студентів юрид. ВНЗ / ред.: За ред д.-ра юрид наук проф акад АПрН України М. В. Цвіка, д.-ра юрид наук проф акад АПрН України О. В. Петришина. Харків : «Право», 2009. 584 с.
14. Козюбри М. І. Загальна теорія права : підручник. Київ : Ваїте, 2015. 392 с.
15. Є. В. Білозьоров В. П. Власенко О. Б. Горова А. М. Завальний Н. В. Заяць та ін. ТЕОРІЯ ДЕРЖАВИ ТА ПРАВА : Навч. посіб. / ред.: С. Д. Гусарєва, О. Д. Тихомирова. Київ : Освіта України, 2017. 320 с.
16. Олійник А. Ю. Поняття та структура механізму забезпечення конституційної свободи особи на міжнародному та регіональному рівнях. Право України. 2004. № 12. с. 37–41.
17. О. М. Бандурка О. М. Головка О. С. Передерій. Теорія держави і права : підручник / ред. О. М. Бандурки. Харків : МВС України нац. ун-т внутр. справ, 2018. 416 с.
18. Великий енциклопедичний юридичний словник / ред. акад НАН України Ю. С. Шемшученка. 2-ге вид. Київ : Юрид. думка, 2012. 1020 с.

19. Волошина Л. О. Поняття та види юридичної відповідальності адвоката. Вісник кримінального судочинства. 2016. № 2. С. 129-135.
20. Загребельна Н. Юридична відповідальність з позиції справедливості та дієвості: сучасні реалії та поняття. *Political and Legal Studies*. 2022. Т. 1, № 4. С. 63–73.
21. Болсунова О. М. Інтегративні засади принципів юридичної відповідальності. *Часопис Київського університету права*. 2011. № 1. С. 35–39.
22. Т.С Аніщенко Ю.А Берлач Д.С. Бондаренко. Дисциплінарно-деліктне право України : навч. посіб. / ред. Т.О Коломоєць В.К. Колпакова. Київ : Ін- Юре, 2016. 464 с.
23. Львова О.Л. Природа юридичної відповідальності та її соціальна роль. *Держава і право*. 2006. Вип. 41. С. 55-61.
24. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. No 435-IV URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15/ed20210527>
25. Про матеріальну відповідальність військовослужбовців та прирівняних до них осіб за шкоду, завдану державі: Закон України від 03.10.2019 No 160-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/160-20#Text>
26. Скоріков В. Види відповідальності держаних службовців. *Державне управління та місцеве самоврядування*. 2017. Вип. 1. С. 145-151. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/dums_2017_1_23
27. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 07.12.1984 No 8073-X. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10.1>
28. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05.04.2001 No 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>

29. О. Ф. Бантишев В. І. Рибачук. Відповідальність за злочини у сфері службової діяльності : питання кваліфікації злочинів, передбачених розділом XVII Кримінального кодексу України : навч. посіб. Київ : Ін Юре, 2003. 116 с.
30. Зубрицький Н.І. Кримінальна відповідальність державних службовців. Науковий Вісник публічного та приватного права, Випуск 2, ч 4. 2016. С. 284-288.
31. Миколенко О.І. Адміністративний процес і адміністративна відповідальність: навчальний посібник. Харків : Одиссей, 2010. 368 с.
32. Оніщенко Н.М. Юридична відповідальність: теоретичний аналіз та практичні виміри. Держава і право: зб. наук. пр.: Юридичні і політичні науки. Київ, 2008. Вип. 42. С. 3–10.
33. Лазор О. Д., Лазор О. Я. Місцеве самоврядування: вітчизняний та зарубіжний досвід : навч.-наук. вид. Л. : Ліга-Прес, 2002. 464 с. (Рек. МОН).
34. Енциклопедія державного управління [Текст] : у 8 т. Т. 6 : Державна служба / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, Дніпропетр. регіон. ін-т держ. упр. ; наук. редкол. 6-го т.: С. М. Серьогін [та ін.]. - 2011. – 521.